Kulturutskottets betänkande 1976/77:4

med anledning av motion om översyn av almanackans namnlängd

Motionen

I motionen 1975/76:364, vars behandling på förslag av kulturutskottet i betänkandet 1975/76:42 uppskjutits till 1976/77 års riksmöte, har herr Turesson (m) hemställt att riksdagen hos regeringen begär

1. en översyn av almanackans namnlängd i syfte att uppnå en bättre överensstämmelse mellan längden och det nuvarande svenska namnskicket,
2. att almanackans namnlängd i framtiden skall bli föremål för fortlöpande revisioner.

Det konstateras i motionen att den nuvarande namnlängden med några enstaka undantag varit oförändrad sedan 1901. Det är naturligtvis helt klart, heter det vidare, att almanackans namnlängd numera ingalunda är normerande för namnskicket i vårt land. Mot bakgrund av den långa tid som förflutit sedan 1901 års revidering torde det, säger motionären, "minst sagt vara motiverat att göra en översyn av densamma i syfte att uppnå en bättre överensstämmelse mellan längden och det nuvarande svenska namnskicket". Beslut bör också fattas om fortlöpande revision av namnlängden.

Utskottet

I oktober 1747 beviljades vetenskapsakademien av Kungl. Maj:t ensamrätt att ge ut almanackor fr. o. m. år 1749. Några närmare föreskrifter om privilegiets utövande utfärdades inte i privilegiebrevet och har, enligt uppgift i propositionen 1969:66, inte heller meddelats senare. Privilegiet som med stöd av en bestämmelse i tryckfrihetsförordningen upprepade gånger förnyats för 20 år i sänder har numera upphört att gälla.

Den i almanackan införda namnlängden genomgick för ungefär 75 år sedan en genomgripande revision. Genom beslut den 18 maj 1900 stadfäste Kungl. Maj:t nämligen en ny namnlängd i vilken ett stort antal äldre namn utmönstrats och ersatts med andra. Den nya namnlängden infördes i 1901 års almanacka. Den har därefter under årens lopp genom beslut av Kungl. Maj:t ändrats på några enstaka punkter.

Motionärens önskemål är att almanackan såvitt möjligt alltid skall innehålla de vanligaste namnen. För att detta önskemål skall bli uppfyllt bör man enligt motionären fortlöpande revidera namnlängden.

Utskottet vill med anledning härav först framhålla att det redan i samband

med den namnlängdsrevision som genomfördes vid sekelskiftet från olika håll framförts kritik mot tanken att ändra namnlängden. En kritiker betonade den gamla namnlängdens kulturhistoriska värde, en annan underkände tanken att namnlängdens uppgift skulle vara att ge vägledning vid val av namn. Med hänvisning till de snabba växlingarna i namnskicket framhölls det också som orimligt att namnlängden skulle revideras med relativt korta mellanrum, exempelvis vart tionde år. Ytterligare en synpunkt som också framförts i den offentliga debatten är att antalet dagar är långt mindre än antalet vanliga förnamn. Även om man förser varje dag med två namn – exempelvis ett kvinno- och ett mansnamn – blir det många vanliga namn som inte kan få plats.

De praktiska skälen mot en namnlängdsrevision är enligt utskottets mening i och för sig tillräckliga för att motivera ett yrkande om avslag på motionen. Därtill kommer den kulturhistoriska aspekten som enligt utskottets mening inte bör förbises. Ytterligare är det att märka att namnlängden i och med att almanacksprivilegiet löpt ut inte längre kan anses ha samma officiella karaktär som tidigare. Det står nämligen enligt tryckfrihetsförordningen 1 § "varje svensk medborgare fritt att, med iakttagande av de bestämmelser som äro i denna förordning meddelade till skydd för enskild rätt och allmän säkerhet, i tryckt skrift yttra sina tankar och åsikter, offentliggöra allmänna handlingar samt meddela uppgifter och underrättelser i vad ämne som helst". Den som vill ge ut en almanacka har alltså möjlighet att göra detta och då också att själv bestämma vilken namnlängd han vill låta flyta in i denna almanacka.

Under åberopande av det anförda avstyrker utskottet motionen och hemställer

att riksdagen avslår motionen 1975/76:364.

Stockholm den 9 november 1976

På kulturutskottets vägnar
GEORG ANDERSSON

Närvarande vid ärendets slutbehandling: herrar Andersson i Lycksele (s), Sundman (c), Nilsson i Agnäs (m), Leander (s), Eriksson i Ulfsbyn (c), Green (s), fru Frænkel (fp), fru Johansson i Uddevalla (s), herrar Norrby (c), Sörenson (s), fru Diesen (m), fru Göthberg (c), herrar Bladh (s), Richardson (fp) och fröken Öhrsvik (s).

GOTAB 52482 Stockholm 1976